

Staviame na dôveru

Životné prostredie je nevyhnutnou podmienkou našej existencie a prežitia. Máme ho len jedno, a preto jeho ochrana a zveľaďovanie by mali byť prvoradou povinnosťou každého nášho občana. Nie všetci však majú k životnému prostrediu taký vzťah, ako by bolo žiaduce. Preto je dôležité, aby na jeho stav dohliadali predovšetkým profesionálne inštitúcie, medzi ktorými je na poprednom mieste Slovenská inšpekcia životného prostredia (SIŽP).

SIŽP je odborný kontrolný orgán, ktorý na Slovensku vykonáva štátny dozor vo veciach starostlivosti o životné prostredie. Vnímame to ako mimoriadne významnú úlohu a zároveň ako našu spoluzodpovednosť za stav životného prostredia v Slovenskej republike. Literu zákona však nenapĺňame stroho, len sankciami, ale v konkrétnej spolupráci s občanmi. Snažíme sa - v rámci našich možností a kompetencií - o zvyšovanie environmentálneho vedomia ľudí, čo považujeme za rozhodujúci predpoklad k pozitívnemu a zodpovednému vzťahu k životnému prostrediu. Práve preto naším prvoradým cieľom nie je ukládanie pokút. Tie chápeme predovšetkým ako jeden z prostriedkov na zvyšovanie environmentálneho vedomia ľudí, v ktorom vidíme hlavnú záruku ochrany životného prostredia.

Z tohto dôvodu sme v poslednom období výrazne zintenzívnili našu komunikáciu s verejnosťou - najmä prostredníctvom médií. Usilujeme sa o to, aby naši občania boli pravidelne objektívne informovaní o činnosti inšpekcie, aby nevideli v nej „strašiaka“, ale partnera, na ktorého sa vždy môžu s dôverou obrátiť. Chceme, aby informácie, ktoré im sprostredkujeme, boli pre nich podnetom na zdravý vzťah k životnému prostrediu. O tom, že je to správna cesta, sa už konkrétne presvedčame. Naši inšpektori napríklad už niekoľko rokov kontrolujú kvalitu pohonných látok, od minulého roka však už podľa podstatne tvrdších noriem Európskej únie. Pri nedávnom vyhodnotení zimného odberu vzoriek pohonných látok

sme po prvýkrát mohli konštatovať, že všetky odobraté vzorky - a bolo ich 105 na 30-tich náhodne vybraných čerpacích staniách na celom Slovensku - vyhovelí stanoveným náročným kritériám. Vo veľkej miere to pripisujeme práve cieľavedomej osвете, ktorú sme v tejto oblasti v ostatnom období vykonali, predovšetkým niekoľkonásobným prezentovaním tejto závažnej problematiky v televízii a v iných médiách. A to nie je jediný príklad zlepšenia doterajšieho stavu. Preto budeme na ceste intenzívnej komunikácie s verejnosťou, ktorá prináša konkrétne výsledky, pokračovať ďalej.

Naše skúsenosti tiež ukazujú, že kontrolná činnosť je najefektívnejšou formou implementácie legislatívy o životnom prostredí. V procese kontroly a informovanosti o nej si občania osvojujú platné právne normy a tento proces je tiež konfrontáciou správnosti pre samotné zákony.

Slovenská inšpekcia životného prostredia vznikla v roku 1991 zlúčením dvoch dovtedy samostatných organizácií - Slovenskej vodohospodárskej inšpekcie a Štátnej technickej inšpekcie ochrany ovzdušia. Bolo to obdobie, v ktorom sa začalo postupne vyplňať dlhoročné legislatívne vákuum v oblasti ochrany životného prostredia. Intenzívna tvorba právnych noriem podmienila budovanie ďalších zložiek SIŽP - v roku 1992 sa vytvoril útvar inšpekcie odpadového hospodárstva a v roku 1995 útvar inšpekcie ochrany prírody.

Ďalšia dynamická etapa rozvoja SIŽP je spojená so vstupom našej krajiny do Európskej únie. Kompetencie inšpekcie sa výrazne rozšírili v súvislosti s transponovaním environmentálnej legislatívy únie do právneho systému Slovenskej republiky, čo si už v roku 2003 vyžiadalo zriadenie dvoch ďalších organizačných zložiek SIŽP - útvaru inšpekcie biologickej bezpečnosti a útvaru integrovaného povoľovania a kontroly (útvar IPK). Kompetenčne sa však posilnili aj ostatné zložky SIŽP, napríklad v oblasti kontroly obchodu s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín, ktorými sa zaoberá dohovor CITES, ďalej pri riešení problematiky prevencie závažných priemyselných havárií (SEVESO) alebo pri riešení stavu mimoriadneho zhoršenia vôd.

Zákomom č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia sa Slovenská inšpekcia životného prostredia stala od 31. júla 2003 správnym orgánom v integrovanom povoľovaní. Jeho význam spočíva v tom, že bez integrovaného povolenia SIŽP nebude môcť v budúcnosti, konkrétne po 30. októbri 2007, vykonávať činnosť ani jedna z prevádzok v oblasti energetiky, výroby a spracovania kovov, spracovania nerastov, v chemickom priemysle, pri nakladaní s odpadom i v niektorých iných odvetviach.

Systém integrovaného povoľovania však zároveň znamená pre podnikateľov podstatné zjednodušenie, pretože už nemusia žiadať na úradoch povolenie pre každú zložku životného prostredia osobitne, ale o všetko sa

uchádzajú pod jednou „strechou“ našej inšpekcie, ktorá je v prípadoch, keď je súčasťou integrovaného povoľovania aj stavebné konanie, tiež špeciálnym stavebným úradom.

Zvládnuť túto novú úlohu, s ktorou neboli u nás žiadne skúsenosti, nebolo ľahké. Najmä preto, že zákon stanovil pre 32 nových prevádzok na Slovensku povinnosť získať integrované povolenie už do 30. apríla 2004, teda do vstupu našej krajiny do Európskej únie. S touto úlohou sme sa úspešne vyrovnali, zvládli sme ju odborne, metodicky aj organizačne. V ústredí inšpekcie sme vytvorili útvar IPK a v štyroch inšpektorátoch životného prostredia SIŽP - v Bratislave (s vysunutým pracoviskom v Nitre), Banskej Bystrici, Žiline a Košiciach - odbor IPK. Pracovníci, dovtedy pôsobiaci v iných oblastiach činnosti inšpekcie, sa obdivuhodne rýchle dokázali adaptovať na nových postoch a preukázali na nich vysokú profesionalitu.

Organizačne je SIŽP efektívne štruktúrovaná. Ústredie koordinuje prácu inšpekcie v celoštátnom i medzinárodnom rozsahu. Pôsobí ako druhostupňový - odvolací orgán voči prvostupňovým rozhodnutiam inšpektorátov. Hlavnou činnosťou inšpektorátov je vykonávanie kontroly dodržiavania legislatívnych ustanovení v oblasti životného prostredia, ukladanie pokút a opatrení na nápravu a vykonávanie miestnej štátnej správy na úseku integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia.

V minulom roku vykonali naši inšpektori 2 870 kontrol, čo je o 413 viac ako v roku 2003. Porušenie právnych predpisov zistili pri 1 100 kontrolách, čo znamená 39-percentný podiel z celkového počtu kontrol. Za porušenie právnych predpisov v oblasti životného prostredia uložili 758 pokút v celkovej výške 19 727 281 Sk a previncom uložili tiež 247 opatrení na nápravu zistených nedostatkov.

Slovenská inšpekcia životného prostredia je dynamicky sa rozvíjajúca, vysoko odborne profilovaná inštitúcia, ktorá zásluhou presne definovanej štruktúry riadenia, štandardizovanej metodiky, riadeného plánovania a vyhodnocovania činnosti, ako aj efektívnej územnej a vecnej štrukturalizácie, predstavuje v európskych podmienkach špičku vo svojom odbore. Je nepochybné, že počas svojej doterajšej činnosti sa dostala pevne do povedomia odbornej i laickej verejnosti a výrazne prispela k zlepšeniu stavu nášho životného prostredia.

RNDr. Oto Hornák
generálny riaditeľ SIŽP